

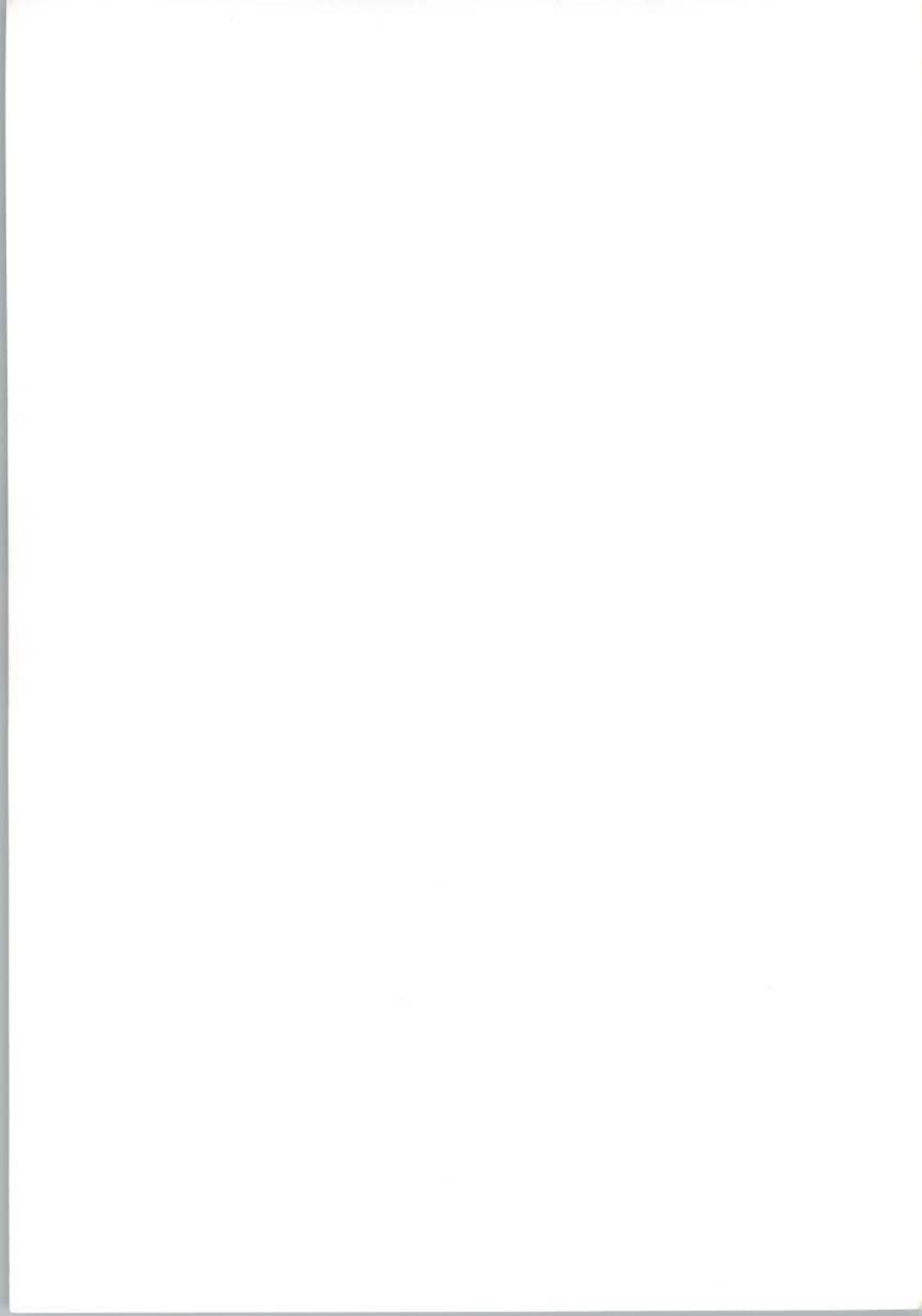

องค์การ

ตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๔ องค์การ

ตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เรื่อง	องค์การตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐
ปีที่พิมพ์	มีนาคม ๒๕๕๑
จำนวนหน้า	๖๐ หน้า
พิมพ์ครั้งที่ ๑	จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม
จัดทำโดย	กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร อาคารธนาคารทหารไทย ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทร. ๐ ๒๓๕๔ ๕๐๑๘-๒๒
ข้อมูล พิมพ์	นางสาวจุฬีวรรณ เต็มผล นางสาวลักษณ์ สวนเศรษฐ์
ศิลปกรรม	นายมานะ เรืองสอน
พิมพ์ที่	สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร อาคารธนาคารทหารไทย ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทร. ๐ ๒๖๔๔ ๕๓๐๙

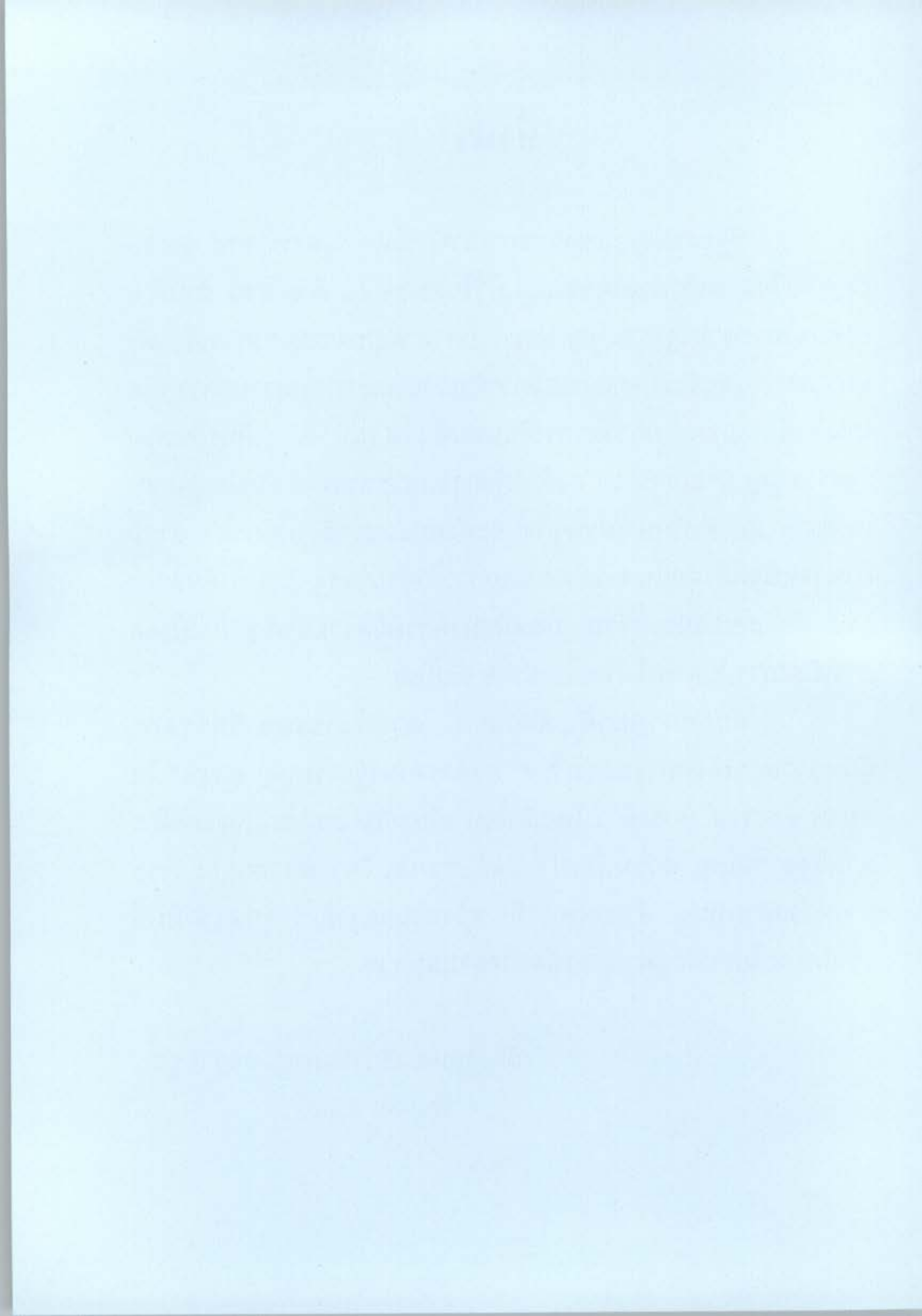
คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติเรื่ององค์กรตามรัฐธรรมนูญไว้ในหมวด ๑๑ มี ๒ ส่วน ส่วนที่ ๑ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ส่วนที่ ๒ องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย องค์กรอัยการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ องค์กรดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่สำคัญในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และเป็นองค์กรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย

ด้วยความสำคัญดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้จัดทำจุลสารเรื่อง “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐” ในหมวด ๑๑ รวม ๗ องค์กร โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ความเป็นมา องค์กรประกอบ การสรรหาและวาระการดำรงตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจุลสารฉบับนี้จะเกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านและผู้สนใจตามสมควร

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

มีนาคม ๒๕๕๑

สารบัญ

องค์การตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

๗

ความหมาย

๙

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑๐

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

๑๖

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๒๒

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

๒๙

องค์การอัยการ

๓๔

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔๐

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

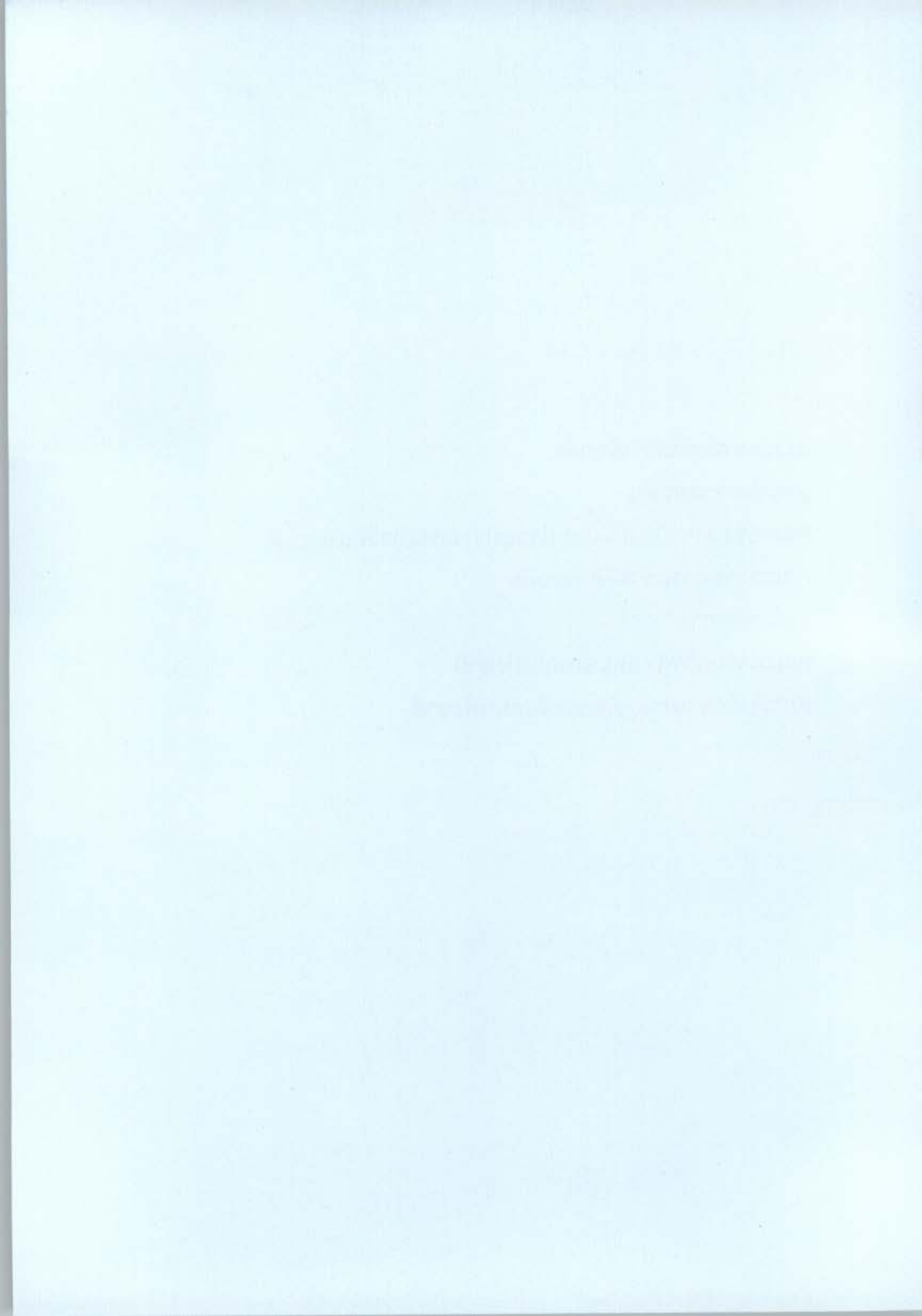
๔๘

สถานที่ตั้ง

๕๗

บรรณานุกรม

๕๘

องค์กร

ตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญองค์กรใหม่ ๆ เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกหลายองค์กร เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ฯลฯ และยังมีองค์กรตามรัฐธรรมนูญบางองค์กรที่มีอยู่แล้วแต่รัฐธรรมนูญได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เหมาะสมยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามองค์กรดังกล่าวได้ถูกบัญญัติให้มีขึ้นกระจายตามหมวดต่างๆ ในรัฐธรรมนูญ เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา บัญญัติให้อยู่ในหมวดรัฐสภา คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ บัญญัติอยู่ในหมวดการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกรณีโต้แย้งเกี่ยวกับองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญมีสถานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ได้บัญญัติเรื่ององค์กร

ตามรัฐธรรมนูญให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยกำหนดให้มีหมวดที่ว่าด้วยองค์การตามรัฐธรรมนูญไว้ในหมวด ๑๑ มาตรา ๒๒๙ - มาตรา ๒๕๘ โดยแยกเป็น ๒ ส่วน รวม ๗ องค์การ คือ ส่วนที่ ๑ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ส่วนที่ ๒ องค์การอื่นตามรัฐธรรมนูญประกอบด้วย องค์การอัยการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

องค์การตามรัฐธรรมนูญเป็นกลไกที่เกิดขึ้นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ที่มุ่งให้เกิดการปฏิรูปทางการเมือง มีอำนาจหน้าที่สำคัญในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยตรวจสอบการทำหน้าที่ฝ่ายการเมือง ฝ่ายราชการในด้านต่าง ๆ รวมทั้งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือที่จะช่วยประชาชนตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐด้วย จึงถือได้ว่าองค์การตามรัฐธรรมนูญมีความสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จุลสารฉบับนี้ จึงขอนำเสนอเรื่อง “องค์การตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐” ดังบัญญัติไว้ในหมวด ๑๑ รวม ๗ องค์การ โดยมีเนื้อหาเริ่มต้นด้วยความหมายขององค์การตามรัฐธรรมนูญ ต่อด้วยความเป็นมา องค์ประกอบและวาระการดำรงตำแหน่ง การสรรหา และอำนาจหน้าที่ขององค์การดังกล่าว

ความหมาย

องค์กรตามรัฐธรรมนูญตรงกับภาษาอังกฤษว่า Organs Under The Constitution ในความหมายสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้ พิจารณาจากคำอธิบายศัพท์ องค์กร (Organs) หมายถึง บุคคลที่อยู่รวมกันโดยกำหนดโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ วัตถุประสงค์ งบประมาณ ไว้อย่างชัดเจน และมีสถานที่ปฏิบัติงานแน่นอน ส่วนรัฐธรรมนูญ (Constitution) หมายถึง กฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ (The Organic and fundamental law of a nation or state) ดังนั้นคำว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญจึงหมายถึง องค์กรที่ใช้อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศหรืออำนาจอธิปไตยนั่นเอง และพิจารณาจากองค์ประกอบด้านการจัดตั้งหรือเกิดขึ้นขององค์กร (Organize) หมายความว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นจากรัฐธรรมนูญได้บัญญัติจัดตั้งขึ้นโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ นอกจากองค์กรตามรัฐธรรมนูญจะเกิดขึ้นจากรัฐธรรมนูญจัดตั้งขึ้นแล้ว ยังรวมถึง องค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ (Organic Law) ด้วย ด้านอำนาจหน้าที่ (Functions) หมายความว่า เมื่อรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ตัวชี้วัดว่าองค์กรใดเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญนั้น จะต้องเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจทางการเมืองในระดับชาติ หรือระดับประเทศ ระดับของการใช้อำนาจหน้าที่ขององค์กรนั้นจะต้องเป็นอำนาจอธิปไตย

ซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดระดับชาติ เมื่อพิเคราะห์เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่แล้ว องค์การตามรัฐธรรมนูญจึงหมายถึง องค์การที่ใช้อำนาจหน้าที่ทางการเมืองในระดับชาติเท่านั้น ดังนั้นองค์การอื่น ๆ ที่มีอำนาจหน้าที่ทางการเมืองในระดับท้องถิ่น เป็นต้นว่า เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา จึงไม่ใช่องค์การตามรัฐธรรมนูญ

นอกจากลักษณะตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาจะเป็นองค์การตามรัฐธรรมนูญแล้ว ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ได้ให้ความหมายโดยสรุปของคำว่า “องค์การตามรัฐธรรมนูญ” ว่า หมายถึง องค์การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีขึ้นและมอบหมายอำนาจหน้าที่ไว้ในรัฐธรรมนูญ (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๔/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๒ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๓)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ความเป็นมา

แต่เดิมการจัดการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของกองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔

นายกรัฐมนตรี นายอานันท์ ปันยารชุน โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี แต่งตั้งคณะกรรมการสอดส่องดูแลการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นคณะกรรมการองค์การกลางการเลือกตั้ง เพื่อทำหน้าที่จัดหาอาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้ง จัดอบรมอาสาสมัคร และจัดให้มีการรับแจ้งเหตุเบาะแสทุจริตการเลือกตั้ง โดยมีเป้าหมายที่จะลดการซื้อสิทธิขายเสียงลง องค์การกลางการเลือกตั้งได้ทำหน้าที่สอดส่องดูแลการเลือกตั้งทั่วไปใน พ.ศ. ๒๕๓๕ จำนวน ๒ ครั้ง และใน พ.ศ. ๒๕๓๔ และ ๒๕๓๙ รวมทั้งสิ้น ๔ ครั้ง

องค์การกลางการเลือกตั้งได้จัดทำรายงานรวมทั้งมีข้อเสนอแนะที่สำคัญหลายประการ โดยได้เสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นให้มีอำนาจตามกฎหมาย ในการ

กำกับดูแลการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์และยุติธรรมพร้อมทั้งเสนอให้มีการควบคุมและตรวจสอบค่าใช้จ่ายในการหาเสียงของผู้สมัคร

ต่อมาหลังจากที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ประกาศใช้แล้ว ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม อีก ๕ ครั้ง โดยครั้งสุดท้ายแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยมาตรา ๑๑๕ ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้บัญญัติให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติเพื่อกำกับดูแลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้บริสุทธิ์และยุติธรรม โดยในบทเฉพาะกาล กำหนดให้มีการบัญญัติกฎหมายให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเวลาไม่เกิน ๒ ปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้

พระราชบัญญัติคณะกรรมการการเลือกตั้งตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ประกาศใช้ใน พ.ศ. ๒๕๔๐ แต่ก็ไม่ทันได้ใช้ เนื่องจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นใหม่ และได้มีการออกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ขยายอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นยกเลิกพระราชบัญญัติคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๐ เดิม

สำหรับคณะกรรมการการเลือกตั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น ได้บัญญัติไว้ในหมวด ๑๑ ว่าด้วยเรื่ององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่ ๑ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหลักการยังคงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดให้มีองค์กรที่มีความเป็นอิสระ และมีความเป็นกลางทางการเมือง ทำหน้าที่ควบคุมจัดการและตรวจสอบการเลือกตั้งทุกระดับรวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

องค์ประกอบและวาระการดำรงตำแหน่ง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกสี่คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๗ ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง

การสรรหา

การสรรหากรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๓๑ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- สรรหาโดยคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งประกอบด้วยประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร บุคคลที่ไม่ใช่ผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคัดเลือกจำนวนหนึ่งคน และบุคคลที่ไม่ใช่ผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดคัดเลือกจำนวนหนึ่งคน โดยบุคคลที่ได้รับการสรรหาในที่ประชุมใหญ่ทั้งในศาลปกครองและศาลฎีกานั้นต้องไม่เป็นกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์การตามรัฐธรรมนูญอื่น ทำหน้าที่สรรหากรรมการการเลือกตั้งจำนวน ๓ คน เสนอต่อประธานวุฒิสภา

- สรรหาโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้มีคุณสมบัติสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน ๒ คน เสนอต่อวุฒิสภา

เมื่อได้รับการสรรหาดังที่กล่าวมาทั้ง ๒ ส่วนแล้ว วุฒิสภาจะเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนนํารายชื่อขึ้นทูลเกล้าฯ ให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งต่อไป

การสรรหาดังกล่าวแก้ไขจากหลักการเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยลดจำนวนคณะกรรมการสรรหาจากสิบคนเหลือเจ็ดคน และปรับเปลี่ยนวิธีการเสนอรายชื่อบุคคล จากเดิมที่เป็นการสรรหาบุคคลให้ได้จำนวนสองเท่าของจำนวนที่ต้องการ เพื่อให้วุฒิสภามีการคัดเลือก เป็นการสรรหาเพื่อให้ได้จำนวนตามองค์ประกอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วจึงเสนอวุฒิสภาให้ความเห็นชอบ

อำนาจหน้าที่

มาตรา ๒๓๕ ประกอบกับมาตรา ๒๓๖ กำหนดให้ กกต. เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งหรือการสรรหา ส.ส., ส.ว. สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นรวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม กกต. มีอำนาจออกประกาศกำหนดระเบียบกำหนดการทั้งหลายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง กำหนดมาตรการและควบคุมการบริจาคเงินให้พรรคการเมือง มีคำสั่งให้ข้าราชการ หรือหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ปฏิบัติการอันจำเป็นต่อการเลือกตั้ง สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายอันเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ ประกาศผลการเลือกตั้ง ผลการสรรหาและผลการออกเสียงประชามติ รวมถึงการดำเนินการอื่นใดตามที่กฎหมายบัญญัติ

นอกจากนี้ กกต. ยังมีอำนาจในการตรวจสอบการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาโดยวิธีการสรรหา มาตรา ๒๔๐ ได้ให้อำนาจในการสืบสวนได้ในกรณีที่มีผู้คัดค้านว่าการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อ กกต. ได้วินิจฉัยสั่งการแล้ว ก็ให้เสนอต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัยต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ความเป็นมา

ผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือ Ombudsman มาจากภาษาสวีดิช แปลว่า ผู้แทนหรือผู้รับมอบอำนาจในการตรวจการ ซึ่งในอังกฤษ เรียกว่า Parliamentary Commissioner of Administration เป็นองค์กรทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายปกครอง ซึ่งหลักทั่วไปของวิธีการตรวจสอบคือการรับเรื่องที่ร้องเรียนมาจากประชาชน หรือนำปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการดำเนินการของฝ่ายปกครองมาพิจารณาแล้วสรุปรายงานโดยมีการเสนอแนะทางแก้ปัญหาคู่หน่วยงานของฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรและ

การเผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อรับฟังความคิดเห็นในสังคม
ส่วนรวมให้วิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง
นำไปแก้ไขปัญหาร่วมกันต่อไป^๑

สำหรับผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาในประเทศไทย
เริ่มมีความคิดที่จะจัดตั้งในปี ๒๕๑๖ โดยศาสตราจารย์ชยอนันต์
สมุทวณิช ได้เสนอบทความเกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินของ
รัฐสภาอันเป็นผลมาจากการพบปะแลกเปลี่ยนความเห็นกับ
Ombudsman ของมลรัฐ Hawaii สหรัฐอเมริกา และได้เสนอ
ความเห็นในเวลาต่อมาว่า ควรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับ
เรื่องราวร้องทุกข์จากราษฎรที่สังกัดฝ่ายนิติบัญญัติ โดยพยายาม
เสนอให้มีการบัญญัติสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไว้ใน
รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๑๗ แต่ก็ไม่สำเร็จ

ต่อมาในสมัยของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ
เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลได้ผลักดันให้มีการจัดตั้งผู้ตรวจการ
แผ่นดินของรัฐสภาขึ้น เรียกว่า “ผู้ตรวจการรัฐสภา” แต่ก็ยังไม่
สามารถเกิดขึ้นได้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลโดยคณะ
รักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) มีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่
มีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี และแต่งตั้ง

^๑ วงศกร ภูทอง และพงศกร ใจแก้ว, ๘ องค์กรอิสระตาม
รัฐธรรมนูญ. ๒๕๔๖, หน้า ๑๒๖

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติขึ้น สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ รวมทั้งบทบัญญัติ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าสมควรอยู่ในร่างรัฐธรรมนูญ การปกครองราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ หรือไม่ ซึ่งได้มีการอภิปรายและแก้ไขเพิ่มเติมในหลายประเด็น จนได้ข้อสรุปที่ คณะกรรมาธิการมีมติเห็นชอบเป็นร่างรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๑ ว่าด้วยผู้ตรวจการของรัฐสภาเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่สภานิติบัญญัติแห่งชาติก็มีมติตัดความในหมวดผู้ตรวจการ ของรัฐสภาออกจากร่างรัฐธรรมนูญทั้งหมด โดยให้เหตุผลว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะทำงานซ้ำซ้อนกับหน่วยงาน บางหน่วยงานของฝ่ายบริหารที่มีอยู่แล้ว ในปี ๒๕๓๕ ได้มีการ แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๓๔ อีก ๕ ครั้ง และในครั้งที่ ๕ ได้มีการเพิ่มบทบัญญัติว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน ของรัฐสภาไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเกิดจากการเรียกร้องของ ประชาชนแต่ก็ยังไม่มีการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา มีเพียงบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญเท่านั้น

การจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา มีความชัดเจนในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ สภาร่างรัฐธรรมนูญได้ยอมรับหลักการในเรื่อง “ผู้ตรวจการ แผ่นดินของรัฐสภา” ได้กำหนดไว้ในหมวด ๖ ว่าด้วยเรื่องรัฐสภา ส่วนที่ ๗ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและกำหนดให้มี

การตรากฎหมายรองรับเป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒

สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐
ได้บัญญัติเรื่องผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ในหมวด ๑๑ องค์การตาม
รัฐธรรมนูญ ส่วนที่ ๑ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ หลักการยังคง
เดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐
แต่เปลี่ยนจากแต่เดิมที่ใช้ชื่อว่า “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา”
มาเป็น “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” ตัดคำว่าของรัฐสภาออก เนื่องจาก
อำนาจหน้าที่ที่เปลี่ยนไป โดยมีหน้าที่ตรวจจริยธรรมของนักการเมือง
และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วย ทำให้ไม่เหมาะสมในการ
เป็นองค์กรของรัฐสภาอีกต่อไป เนื่องจากต้องตรวจสอบสมาชิก
รัฐสภา จึงเปลี่ยนชื่อให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ใหม่

องค์ประกอบและวาระการดำรงตำแหน่ง

ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวน ๓ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน มีความรอบรู้และมีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิสาหกิจหรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสาธารณะ และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียวเท่านั้น

การสรรหา

มาตรา ๒๔๓ บัญญัติให้มีคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้สรรหา แล้วจึงส่งรายชื่อบุคคลที่ได้รับการสรรหาให้วุฒิสภาพิจารณาเห็นชอบต่อไป

คณะกรรมการสรรหามีจำนวนเจ็ดคน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคัดเลือกจำนวนหนึ่งคนและที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดคัดเลือกจำนวนหนึ่งคน บุคคลที่เลือกต้องมีใช้ผู้พิพากษาหรือ

ตุลาการและต้องไม่เป็นกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งใน
องค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นในขณะเดียวกัน

อำนาจหน้าที่

มาตรา ๒๔๔ บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจ
พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนเกี่ยวกับการ
ปฏิบัติหน้าที่หรือละเลยการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรใน
กระบวนการยุติธรรม หรือปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เป็นธรรมของ
เจ้าหน้าที่ของรัฐ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังได้เพิ่มอำนาจของ
ผู้ตรวจการแผ่นดินในการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย

นอกจากนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมีอำนาจในการ
ติดตามประเมินผลจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ
รวมทั้งข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็น
ว่าจำเป็น รวมทั้งรายงานผลการตรวจสอบและการปฏิบัติหน้าที่
พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา
ทุกปี

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ความเป็นมา

การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของประเทศไทยมีมาแต่อดีต นับตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงยุคปัจจุบัน โดยจุดเริ่มต้นของยุคปัจจุบันเริ่มจากการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการ พ.ศ. ๒๔๗๑ พระราชบัญญัติคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๗๖ ฯลฯ

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการปฏิบัติราชการตามมติประชาชน (ก.ป.ช.) เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์และพัฒนามาเป็นกรมตรวจราชการแผ่นดินในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ แต่ได้ถูกยุบเลิกไปในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับภาษีอากร (ก.ต.ภ.) ขึ้นตามพระราชบัญญัติตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีอากรและรายได้อื่นของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๓

ภายหลังการปฏิวัติเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ ได้มีการปรับปรุงระเบียบบริหารราชการแผ่นดินใหม่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร ลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนโดยรวมงาน

ของ ก.ต.ภ. สำนักงานคณะกรรมการรับเรื่องราวร้องทุกข์และงานของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีเข้าด้วยกัน แล้วจัดตั้งเป็นสำนักงานคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ (ก.ต.ป.) มีหน้าที่ตรวจและติดตามการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน และนโยบายของรัฐบาลรวมทั้งการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เป็นผลให้สำนักงาน ก.ต.ป. ต้องถูกยุบเลิกไป

ต่อมาเมื่อนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลได้มีเจตจำนงที่จะป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการให้หมดสิ้นไป จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ขึ้น มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ แต่ไม่ทันได้เริ่มดำเนินการ นายสัญญาธรรมศักดิ์ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเสียก่อน หลังจากนั้นได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง ก็ได้ปรับปรุงคณะกรรมการ ป.ป.ป. ใหม่ และเริ่มดำเนินงานตั้งแต่วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๑๗ หลังจากนั้นไม่นานก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๑๘ และตราพระราชบัญญัติแก้ไข

เพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๑๘ จัดตั้งสำนักงาน ป.ป.ป. สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีขึ้น

ต่อมาเมื่อได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ มีการกำหนดองค์กรอิสระขึ้น ในจำนวนนั้นมีองค์กรหนึ่งที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเรียกว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหน่วยธุรการที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น

ต่อมาในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นผลให้สำนักงาน ป.ป.ป. ได้ถูกยุบเลิกไป และได้มีการจัดตั้งเป็นสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ป.ป.ช.” ขึ้น

สำหรับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้บัญญัติเรื่อง ป.ป.ช. ไว้ในหมวด ๑๑ องค์การตามรัฐธรรมนูญ ส่วนที่ ๑ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญมีการปรับปรุงจากเดิมเช่น ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างอิสระและยังกำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหา

ที่เป็นกลาง กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการสรรหาให้สูง เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ถูกแทรกแซงทางการเมืองได้ยาก

องค์ประกอบและวาระการดำรงตำแหน่ง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการ อื่นอีกแปดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของ วุฒิสภา ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรม ราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีวาระการดำรงตำแหน่งเก้าปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ ทรงแต่งตั้งและให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

การสรรหา

มาตรา ๒๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้มีคณะกรรมการ สรรหาเป็นผู้สรรหาแล้วจึงส่งรายชื่อบุคคลที่ได้รับการสรรหาให้ วุฒิสภาพิจารณาเห็นชอบต่อไป

คณะกรรมการสรรหามีจำนวนห้าคน ประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาล

ปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่ง ป.ป.ช. นั้นมีความสำคัญมาก เนื่องจาก ป.ป.ช. เป็นองค์กรที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบการทุจริตและการประพฤติมิชอบรวมถึงการร่ำรวยผิดปกติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือข้าราชการประจำในตำแหน่งสูงซึ่งถือเป็นองค์กรตรวจสอบที่สำคัญอีกองค์กรหนึ่ง มาตรา ๒๔๖ จึงได้กำหนดให้ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติที่สูงมากเมื่อเทียบกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่น ๆ โดยกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องเป็นผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๕ โดยเคยเป็นรัฐมนตรี กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในหน่วยราชการที่มีอำนาจบริหาร เทียบเท่าอธิบดี หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ ผู้แทนองค์การพัฒนาเอกชน หรือผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีองค์การวิชาชีพตามกฎหมายมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบปี ซึ่งองค์การพัฒนาเอกชนหรือองค์การวิชาชีพนั้นให้การรับรองและเสนอชื่อเข้าสู่กระบวนการสรรหา

นอกจากนี้ยังบัญญัติให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประจำจังหวัด เพื่อให้การใช้อำนาจในการควบคุมตรวจสอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประชาชนในแต่ละจังหวัดสามารถมีส่วนร่วมในการสอดส่องการกระทำทุจริตมากขึ้นด้วย โดยคุณสมบัติ กระบวนการสรรหา และอำนาจหน้าที่ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

อำนาจหน้าที่

ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ในการไต่สวนและสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นเกี่ยวกับการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ ของรัฐ เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เกี่ยวกับความร่ำรวยผิดปกติของเจ้าหน้าที่ในระดับสูงของรัฐ รวมถึงตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นต้น โดยต้องรายงานผลการตรวจสอบพร้อมทั้งข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาทุกปี และนำรายงานดังกล่าวเผยแพร่ต่อไป ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๐

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังได้ให้ ป.ป.ช. มีหน้าที่กำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการใหม่ในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

เนื่องจากอำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ช. คือการตรวจสอบการกระทำทุจริต ซึ่งอาจกระทบสิทธิของผู้ถูกตรวจสอบได้มาก จึงต้องมีกลไกการควบคุมตรวจสอบ ป.ป.ช. อีกชั้นหนึ่ง ดังที่มีกำหนดไว้ในมาตรา ๒๔๘ - ๒๔๙ ดังนี้

- การถอดถอน ป.ป.ช. ส.ส.จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวน ส.ส. ทั้งหมดที่มีอยู่ หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อเสนอต่อประธานวุฒิสภาว่า ป.ป.ช. ผู้ใดกระทำการขาดความเที่ยงธรรม จงใจฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรือมีพฤติการณ์ที่เป็นที่

เสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งอย่างร้ายแรง เพื่อให้วุฒิสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งได้

- การดำเนินคดีอาญาต่อ ป.ป.ช. ส.ส., ส.ว. หรือ สมาชิกของทั้งสองสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของ จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าชื่อ ร้องขอต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ใดร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการได้

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ความเป็นมา

การตรวจเงินแผ่นดินของไทยเริ่มมาตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ โดยในปี พ.ศ. ๒๔๑๘ ได้ทรงให้ตราพระราชบัญญัติสำหรับกรมพระคลังมหาสมบัติในการจะเบิกเงินส่งเงินแผ่นดินอันถือเป็นต้นกำเนิดของการตรวจเงินแผ่นดินในประเทศไทย ซึ่งในระยะแรกที่ตั้งตั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จะทำหน้าที่ตรวจบัญชีด้วยพระองค์เอง โดยมีผู้ช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดคือ กรมพระนเรศวรฤทธิ์

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ยังคงมีรูปแบบเหมือนสมัยรัชกาลที่ ๕ และได้ทรงจัดตั้งกรมที่จะทำหน้าที่ตรวจบัญชีและการเงินแผ่นดินขึ้นมา เนื่องจากทรงเห็นว่ารายได้และรายจ่ายของแผ่นดินมีมากขึ้น จำเป็นต้องตรวจตราการรับจ่ายและรักษาเงินให้รัดกุมยิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรมตรวจเงินแผ่นดินขึ้นในสังกัดกระทรวงพระคลังมหาสมบัติเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๘ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายอีฟลอร์โอ เป็นอธิบดีกรมตรวจเงินแผ่นดินคนแรก ทั้งนี้กรมตรวจเงินแผ่นดินกับกรมบัญชีกลางมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดตลอดเวลาเพราะมีหน้าที่คล้ายกัน จึงได้ให้รวมกรมตรวจเงินแผ่นดินและกรมบัญชีกลางเข้าด้วยกัน โดยมีเจ้าพระยาโกมารกุลมนตรีเป็นอธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นผู้ควบคุมกรมตรวจเงินแผ่นดิน ต่อมาหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ คณะกรรมการราษฎรเห็นว่า การตรวจเงินแผ่นดินที่สังกัดอยู่ในกรมบัญชีกลาง กระทรวงพระคลังมหาสมบัติย่อมไม่เป็นไปอย่างอิสระสมควรจะโอนกรมตรวจเงินแผ่นดินมาขึ้นต่อคณะกรรมการราษฎรแทน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการโอนกรมตรวจเงินแผ่นดินขึ้นตรงต่อคณะกรรมการราษฎร

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ รัฐบาลเห็นสมควรให้การตรวจตราทรัพย์สินของแผ่นดินเป็นที่เชื่อถือแก่ประชาราษฎร์มากขึ้น จึงตราพระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินขึ้น และจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินขึ้นแทนกรมตรวจเงินแผ่นดินมีฐานะเทียบเท่ากรม สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีหลวงดำริอิศรานูวรรต ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นคนแรก จากนั้นได้มีการปรับปรุงระเบียบการบริหารแผ่นดินใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีฐานะเป็นกรมไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี แต่ให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อให้มีการตรวจสอบการรับจ่าย เก็บรักษาเงิน และทรัพย์สินของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเป็นไปโดยถูกต้อง และเรียบร้อยมีประสิทธิภาพและได้ปรับปรุงสร้างจากคณะกรรมการมาเป็นรูปแบบที่มีผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เป็นผู้รับผิดชอบงานของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเพียงผู้เดียว โดยให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจเพิ่มเติมโดยให้ตรวจสอบถึงประสิทธิภาพและความประหยัดของการใช้จ่ายเงินงบประมาณและตรวจสอบการจัดเก็บภาษีอากร นับว่าเป็นการพัฒนาบทบาทของสถาบันตรวจเงินแผ่นดินของไทยให้สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งส่วนใหญ่

การตรวจสอบครอบคลุมด้านการเงินที่เน้นการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และการตรวจสอบการดำเนินงาน^๒ สำหรับรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ บัญญัติให้มีคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินในหมวด ๑๑ องค์การตามรัฐธรรมนูญ ส่วนที่ ๑ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ

องค์ประกอบและวาระการดำรงตำแหน่ง

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกหกคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้มีความชำนาญและ

^๒ วงศกร กุฑทอง และพงศกร ใจแก้ว, ๘ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ. ๒๕๕๖, หน้า ๔๔ - ๔๕

ประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน การบัญชี การตรวจสอบ
ภายใน การเงินการคลัง และด้านอื่น

ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรม
ราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงิน
แผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

กรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่ง
หกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรง
ตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

การสรรหา

การสรรหาและการเลือกกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๔
วรรคสามและวรรคสี่ มาตรา ๒๐๖ และมาตรา ๒๐๗ มาใช้
บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหา
ให้เป็นไปตามมาตรา ๒๔๓ ดังนี้

ให้มีคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วย ประธานศาล
รัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธาน
สภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร บุคคลซึ่ง
ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคัดเลือกจำนวนหนึ่งคนและบุคคลซึ่ง
ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดคัดเลือกจำนวน
หนึ่งคน

อำนาจหน้าที่

มาตรา ๒๕๓ ได้กำหนดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน ให้คำปรึกษา แนะนำ และเสนอแนะให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน และมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการวินัยทางการเงินและการคลังที่เป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่วินิจฉัยการดำเนินการที่เกี่ยวกับวินัยทางการเงิน การคลัง และการงบประมาณและให้คดีที่พิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินัยทางการเงินและการคลังในเรื่องดังกล่าวเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระและเป็นกลาง

องค์กรอัยการ

ความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระปฐมบรมราชวงศ์จักรีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ผู้ทรงวางรากฐานระบบกฎหมายและกระบวนยุติธรรมแก่ชาติไทย และทรงเคยปฏิบัติพระราชกรณียกิจอำนวยการความยุติธรรมแก่ไพร่ฟ้า

ประชาชน ในตำแหน่งหลวงยกกระบัตรเมืองราชบุรี ซึ่งต่อมาได้
มีการเปลี่ยนเรียกตำแหน่งยกกระบัตรเป็นอัยการ

อัยการไทยได้ก่อตั้งขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในระยะเริ่มแรกมีลักษณะคล้ายคลึง
กับระบอบอัยการในประเทศภาคพื้นยุโรป เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน
ต่อมาได้เปลี่ยนไปใช้ตามระบอบอัยการอังกฤษ มีอัยการเป็น
โจทก์ฟ้องผู้กระทำผิดต่อศาล จำเลยมีสิทธิสู้คดีโดยศาลวางตัว
เป็นกลางเป็นผู้ตัดสินคดี เดิมเมื่อตั้งกระทรวงยุติธรรมในปี
ร.ศ. ๑๑๐ ยังไม่มีกรมอัยการ คงมีแต่กรมรับฟ้องและรับเรื่องราว
ทั้งแพ่งและอาญา

เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๒ หรือ พ.ศ. ๒๔๓๖ จึงได้ตั้งกรมอัยการขึ้นเป็นกรมหนึ่งในกระทรวงยุติธรรม มีหลวงรัตนานุปัติ ต่อมาเป็น “ขุนหลวงพระยาไกรสี” เป็นอธิบดีคนแรก มีหน้าที่ราชการเป็นทนายหลวงว่าความแผ่นดินในศาลทั้งปวง ณ สนามสถิตยุติธรรม และศาลกงสุลต่างประเทศ อัยการรุ่นแรกมี นายมี นายจัน นายโหมด นายสอน นายเชียว เป็นต้น

ในการตั้งกรมอัยการครั้งแรกนี้ อัยการถือเป็นข้าราชการตุลาการ สามารถปรับเปลี่ยนหน้าที่กันได้ ดังเช่น เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๖ กระทรวงยุติธรรมได้ส่งย้ายขุนหลวงพระยาไกรสี อธิบดีกรมอัยการ เป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ต่อมาย้ายพระยาเทพวิฑูร (บุญช่วย วณิกกุล) อธิบดีกรมอัยการ ไปเป็นประธานศาลฎีกา พระยามานวราชเสวี จากอธิบดีผู้พิพากษาศาลคดีต่างประเทศมาเป็นอธิบดีกรมอัยการ

อัยการเป็นข้าราชการฝ่ายบริหารในฐานะที่ปรึกษากฎหมายของรัฐและทนายแผ่นดิน ต่อมาเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ กรมอัยการได้โอนจากกระทรวงยุติธรรมมาสังกัดกระทรวงมหาดไทย จนถึงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ กรมอัยการจึงได้แยกออกจากกระทรวงมหาดไทยไปเป็นหน่วยงานไม่สังกัดกระทรวงทบวงใด อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรีโดยตรง เปลี่ยนชื่อจากกรมอัยการเป็นสำนักงานอัยการสูงสุด และเปลี่ยนชื่อตำแหน่งอธิบดีกรมอัยการ และรองอธิบดีกรมอัยการเป็นอัยการสูงสุด และรองอัยการสูงสุดตามลำดับ

การออกกฎหมายกำหนดให้สำนักงานอัยการสูงสุด มิได้สังกัดกระทรวงใด จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นของการให้หลักประกันความเป็นอิสระแก่องค์กรอัยการและพนักงานอัยการซึ่งเป็นบุคลากรหลักในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของชาติตามหลักสากล

เพื่อเพิ่มหลักประกันความเป็นอิสระขององค์กรอัยการ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้องค์กรอัยการ ซึ่งมีทั้งอำนาจในการฟ้องคดีแทนรัฐ และอำนาจในการฟ้องเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นอิสระ ไม่อยู่ภายใต้อำนาจครอบงำของฝ่ายบริหารได้โดยง่าย มาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญจึงได้บัญญัติให้องค์กรอัยการเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญในส่วนที่ ๒ องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ มีหน่วยงานที่เป็นอิสระในการบริหารงานต่าง ๆ และการแต่งตั้งอัยการสูงสุดนั้น ประธานวุฒิสภาเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้ง

การให้หลักประกันความเป็นอิสระแก่องค์กรอัยการ ด้วยการมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญรองรับ ทำให้พนักงานอัยการมีความเป็นอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่สามารถอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตำแหน่ง

พนักงานอัยการนั้นเป็นคํากลาง มีความหมายถึงผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในกรมอัยการหรือสำนักงานอัยการสูงสุดทั้งหมด โดยมีตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

- อัยการสูงสุด
- รองอัยการสูงสุด
- อัยการพิเศษฝ่ายปรึกษา
- อัยการพิเศษฝ่ายคดี
- อัยการพิเศษฝ่ายวิชาการ
- อัยการพิเศษประจำเขต
- อัยการประจำกรม
- อัยการจังหวัด
- อัยการประจำกอง
- อัยการจังหวัดผู้ช่วย
- อัยการผู้ช่วย และ
- ผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่กำหนด

โดยกฎกระทรวง

เมื่อองค์การอัยการมีสถานะเป็นองค์การตามรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ วรรคหก กำหนดให้พนักงานอัยการย่อมต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจาก

คณะกรรมการอัยการ หรือกระทำกิจการใดอันเป็นการกระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติหน้าที่ หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่ราชการ และต้องไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือที่ปรึกษากฎหมายหรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนบริษัท

อำนาจหน้าที่

พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ และตามพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๔๙๘ มีอำนาจหน้าที่โดยสรุปจำแนกได้เป็น ๕ ภารกิจด้วยกัน กล่าวคือ

๑. การอำนวยการความยุติธรรมในคดีอาญา เช่น ยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาล เป็นต้น

๒. การรักษาผลประโยชน์ของรัฐ เช่น ให้คำปรึกษาในด้านกฎหมายแก่ส่วนราชการ หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ดำเนินอรรถคดีแทนรัฐ หน่วยงานของรัฐ เป็นต้น

๓. การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชน เช่น ยื่นคำร้องขอให้ศาลปล่อยบุคคลที่ถูกคุมขังโดยไม่ชอบหรือถูกจำคุกผิดกับคำพิพากษาของศาล เป็นเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น

๔. การร่วมมือระหว่างประเทศในคดีอาญา
๕. หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ความเป็นมา

สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่พึงมีโดยเสมอภาคกัน เพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่และสร้างสรรค์ ดังนั้นจึงเป็นสิทธิที่ได้รับมาพร้อมกับการเกิดและเป็นสิทธิติดตัวบุคคลนั้นตลอดไปไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในเขตปกครองใด หรือเชื้อชาติ ภาษา ศาสนาใด ๆ

อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า สิทธิมนุษยชนเป็นกลไกสนับสนุนและปกป้องมนุษย์ให้เกิดความเท่าเทียมหรือเสมอภาคในสังคม ด้วยความสำคัญดังกล่าวทำให้นานาประเทศได้พร้อมใจกันร่วมจัดทำและรับรองเอกสารรับรองสิทธิมนุษยชน เรียกว่า ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สหประชาชาติได้ลงมติรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ และถือได้ว่าเป็นเอกสารที่สำคัญที่สุดของมวลมนุษยชาติ ทุกประเทศที่เข้าร่วมรับรองต้องร่วมกันสอดส่องดูแล และเข้าแก้ไขกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ในประเทศใดประเทศหนึ่ง อันขัดต่อหลักการที่ประกาศไว้ใน
ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ร่วมประชุมและ
ให้การรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกัน
ต่อมาได้แสดงเจตนารมณ์ในการพัฒนาการส่งเสริมและคุ้มครอง
สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและในระดับสากลโดยการเข้าเป็น
ภาคีพันธกรณีสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน
อีกหลายฉบับ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อ
สตรีในทุกรูปแบบ พ.ศ. ๒๕๒๒, อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
พ.ศ. ๒๕๓๒, กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิ
ทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๐๙, อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ
สังคมและวัฒนธรรม

การเป็นภาคีพันธกรณีระหว่างประเทศ มีผลให้ประเทศไทยมีข้อผูกพันที่จะต้องรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนแต่ละด้านต่อสหประชาชาติ และต้องมีการปรับปรุงรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ และการปฏิบัติของหน่วยงานรัฐให้สอดคล้องกับพันธกรณีต่าง ๆ รวมถึงการจัดตั้งกลไกอิสระระดับชาติ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบ คຸ່มครอง และส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้ปรากฏผลที่เป็นจริง

โดยข้อเท็จจริงแล้ว มีความพยายามของภาครัฐโดยคณะรัฐมนตรีได้มอบให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นหน่วยงานกลางเตรียมการจัดทำร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมและคຸ່มครองสิทธิมนุษยชนขึ้น แต่จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ร่างฯ ดังกล่าวยังไม่เสร็จสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม พื้นฐานของร่างฯ พ.ร.บ. ส่งเสริมและคຸ່มครองสิทธิมนุษยชนฉบับนี้ ยังไม่ถือว่าเป็นองค์การอิสระ แต่เป็นเพียงกลไกหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น

ต่อมาเมื่อมีกระแสเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง รัฐสภาได้มีมติให้จัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อจัดทำรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยคัดเลือกสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจากทั่วประเทศ ๙๙ คน และเน้นกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญที่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม ทำให้เกิดการรับฟังความคิดเห็นและประชาพิจารณ์ทั่วประเทศอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ทั้งบุคคล ชุมชน และการกระจาย

อำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง รวมทั้งการบัญญัติให้มีกลไกอิสระหลายองค์กรเพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการต่างๆ

ในส่วนของการจัดตั้งองค์กรอิสระต่างๆ นั้น แต่เดิมยังไม่ปรากฏ “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” ในร่างฉบับแรกสุดของคณะทำงานที่สภาร่างรัฐธรรมนูญมอบหมาย โดยกำหนดให้มีแต่ “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” และมีการกำหนดหน้าที่ประการหนึ่งไว้ว่า “พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันไม่เป็นไปตามพันธกรณี หรือข้อกำหนดที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน กล่าวคือให้ทำหน้าที่เป็นกลไกด้านสิทธิมนุษยชนควบคู่ไปด้วย แต่บทบาทหน้าที่ยังมีข้อจำกัดมาก

ในช่วงการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ ได้มีการเสนอให้แยกเป็นสององค์กรอิสระ คือ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เนื่องจากภาระหน้าที่แต่ละด้านกว้างขวางมาก จะไม่สามารถครอบคลุมภาระหน้าที่ด้านส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้มีประสิทธิภาพเพียงพอ จึงเป็นที่มาของหมวดรัฐสภา ส่วนที่ ๗ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (มาตรา ๑๙๖ - มาตรา ๑๙๘) และส่วนที่ ๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(มาตรา ๑๙๙ และมาตรา ๒๐๐) ซึ่งจากการที่สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำแบบสอบถามทั่วประเทศ ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนมากกว่าร้อยละ ๘๐ ระบุให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และในที่สุดก็มีการกำหนดให้เป็นหนึ่งในองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๗๕ และมีบทเฉพาะกาลมาตรา ๓๓๔ ให้จัดตั้งองค์กร “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” ภายในสองปี เช่นเดียวกับ “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา”

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้นมีหน้าที่หลักเกี่ยวกับการปกป้องและคุ้มครองสิทธิของประชาชน เช่น ตรวจสอบ และรายงานการกระทำหรือละเว้น

การกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายไทย หรือตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ร่วมลงนาม เป็นต้น

สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติเรื่องคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไว้ในหมวด ๑๑ องค์การตามรัฐธรรมนูญ ส่วนที่ ๒ องค์การอื่นตามรัฐธรรมนูญ หลักการยังคงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ แต่ได้ลดจำนวนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจาก ๑๓ คนเหลือ ๗ คน และกำหนดให้มีหน่วยธุรการที่เป็นอิสระเช่นเดียวกับองค์การตามรัฐธรรมนูญอื่น ๆ พร้อมทั้งเพิ่มอำนาจหน้าที่มากขึ้นดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๗ (๒) (๓) และ (๔)

องค์ประกอบและวาระการดำรงตำแหน่ง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกหกคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียวเท่านั้น

การสรรหา

มาตรา ๒๕๖ วรรคห้า บัญญัติให้องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาบุคคลที่จะเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้เป็นไปตามมาตรา ๒๔๓

คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคัดเลือกจำนวนหนึ่งคนและบุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองสูงสุดคัดเลือกจำนวนหนึ่งคน และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๓๑ (๑) วรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ภายหลังจากที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บทเฉพาะกาลมาตรา ๒๙๙ วรรคสาม ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญนี้

อำนาจหน้าที่

๑. ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทย

เป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้อำนาจต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

๒. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

๓. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

๔. พ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหาย และเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๕. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ต่อรัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๖. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

๗. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

๘. จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ และเสนอต่อรัฐสภา

๙. อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ความเป็นมา

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นหน่วยงานใหม่ที่จัดตั้งขึ้นมา

โดยมีความมุ่งหมายให้ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อรัฐมนตรีในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม ให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและแผนอื่น ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติก่อนจะพิจารณาประกาศใช้ ซึ่งมีจุดยึดโยงมาจากแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ อาจกล่าวได้ว่าสภาพที่ปรึกษาฯ มีบทบาทสำคัญในการดูแลแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐให้เกิดการปฏิบัติได้จริง

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ กำหนดให้มีพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้น การจัดทำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๒ รัฐบาลมอบให้คณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๒๐ ท่าน ที่เป็นตัวแทนบุคคลจากกลุ่มสาขาอาชีพต่างๆ อาทิ กลุ่มภูมิปัญญาชาวบ้าน สถาบันสันติศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัย สภานายความ นักกฎหมายมหาชน กลุ่มผู้หญิงกับการเมือง รวมทั้งหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต้นแบบขึ้น เพื่อเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนทั่วไป และนำมาปรับปรุงให้เป็นพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

ในที่สุดร่างพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๙

ธันวาคม ๒๕๔๓ และมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๓ เป็นต้นไป

เมื่อเกิดการรัฐประหารวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้ถูกยกเลิก แม้ว่าสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญที่ได้ถูกยกเลิกไปแล้วก็ตาม แต่สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยังมีกฎหมายรองรับอีกชั้นหนึ่ง คือพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ ดังนั้น สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงยังคงทำหน้าที่ต่อไป

เมื่อมีประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในรัฐธรรมนูญอีกโดยบัญญัติให้เป็นองค์การตามรัฐธรรมนูญ ส่วนที่ ๒ องค์การอื่นตามรัฐธรรมนูญ หลักการยังคงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่เพิ่มหน้าที่สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจและสังคมด้วย เพื่อให้การเสนอกฎหมายของคณะรัฐมนตรีในเรื่องดังกล่าวมีการรับฟังความคิดเห็นอย่างรอบคอบยิ่งขึ้น และกำหนดให้มีหน่วยงานธุรการที่เป็นอิสระทำนองเดียวกับองค์การตามรัฐธรรมนูญอื่น ๆ

การจัดตั้งสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมี เจตนารมณ์เพื่อ

- เป็นองค์กรให้คำปรึกษาด้านเศรษฐกิจและสังคมแก่รัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพและมีการดำเนินงานอย่างอิสระและโปร่งใส

สภาที่ปรึกษาจัดเวที
เอฟทีเอไทย-สหรัฐ
6 มกราคม ที่สถาบันจุฬาลงกรณ์

- เป็นองค์กรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในกระบวนการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

- เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในเรื่องเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประชาชน

- เป็นองค์กรสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจและสังคมในมิติต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม

- เป็นองค์กรมุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเมืองและพัฒนาประชาธิปไตยให้ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

องค์กรประกอบและวาระการดำรงตำแหน่ง

ตามพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ บัญญัติให้สภาที่ปรึกษาฯ ประกอบด้วยสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ จำนวน ๙๙ คน ซึ่งได้รับเลือกจากบุคคลที่เป็นตัวแทนของกลุ่มในภาคเศรษฐกิจ และกลุ่มในภาคสังคมฐานทรัพยากรและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นกลุ่มตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญและตามจำนวนที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

สมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ มีวาระการดำรงตำแหน่งสามปีนับแต่วันประกาศรายชื่อสมาชิกในราชกิจจานุเบกษา และอาจได้รับการเลือกใหม่ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระมิได้

การสรรหา

ตามพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ บัญญัติเรื่องของการได้มาซึ่งสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ว่าเมื่อมีกรณีเลือกสมาชิก ให้มีคณะกรรมการสรรหาจำนวน ๒๑ คน ประกอบด้วย

- (ก) ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (ข) ปลัดกระทรวงทุกกระทรวง ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสี่คน
- (ค) อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสามคน
- (ง) อธิการบดีของสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน
- (จ) ผู้แทนสถาบันภาคการผลิต จำนวนสี่คน ประกอบด้วย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยหนึ่งคน ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหนึ่งคน ผู้แทนสมาคมนักวิชาการไทยหนึ่งคน และผู้แทนชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด หนึ่งคน
- (ฉ) ผู้แทนสหภาพแรงงาน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน
- (ช) ผู้แทนองค์กรภาคเอกชนที่ดำเนินการโดยมิใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกันจำนวนสี่คน ซึ่งเลือกกันเองในแต่ละด้าน ๆ ละหนึ่งคนจากองค์กรภาคเอกชนที่มีวัตถุประสงค์หลักดังต่อไปนี้
- (๑) ด้านการพัฒนาชุมชนชนบท การพัฒนาชุมชนเมือง การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อม

การจัดการเกษตรทางเลือก หรือการจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสม

(๒) ด้านการพัฒนาชีวิตของเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ติดเชื้อเอดส์ หรือผู้ป่วย

(๓) ด้านสิทธิเสรีภาพของประชาชน สิทธิของผู้บริโภค การส่งเสริมประชาธิปไตย หรือการพัฒนาแรงงาน

(๔) ด้านการสาธารณสุข การศึกษา หรือศิลปวัฒนธรรม

(ข) ผู้แทนสื่อมวลชนในกิจการด้านหนังสือพิมพ์ ด้านวิทยุกระจายเสียงและด้านวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเลือกกันเอง กิจการละหนึ่งคน รวมเป็นสามคน

องค์การตาม (๑) (ข) และ (ข) ต้องเป็นองค์การที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก่อนครบกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่มิเหตุให้มีการเลือกสมาชิก ถ้าองค์การใดมีวัตถุประสงค์หลักหลายด้าน ให้ขึ้นทะเบียนเพื่อใช้สิทธิเลือกในด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น

อำนาจหน้าที่

สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

พุทธศักราช ๒๕๔๓ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ในการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี ใน ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม และให้ความเห็น เกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือแผนอื่น ตามที่กฎหมายกำหนดภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๘๙ รวมทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่เพิ่มอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ เศรษฐกิจและสังคม

สรุป

องค์การตามรัฐธรรมนูญเป็นกลไกที่เกิดขึ้นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ที่มุ่งให้เกิดการปฏิรูปทางการเมือง มีอำนาจหน้าที่สำคัญในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยตรวจสอบการทำหน้าที่ฝ่ายการเมือง ฝ่ายราชการในด้านต่าง ๆ รวมทั้งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ที่ผ่านมาจากองค์การซึ่งเป็นความหวังของประชาชนถูกแทรกแซงทางการเมืองไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่วางไว้ เมื่อมีประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงได้มีการปรับปรุงองค์การตามรัฐธรรมนูญให้มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง มีความเข้มแข็งทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม ประชาชนก็ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบเช่นกัน ดังที่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๗ (๓) กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบอำนาจรัฐนั้น จะทำให้เกิดการปฏิรูปทางการเมืองอย่างแท้จริง

สถานที่ตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๔๔ อาคารศรีจุลทรัพย์ ถนนพระราม ๑
แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน
กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
เลขที่ ๑๑๙๓ อาคารเอ็กซิม ชั้น ๒๐
ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ถนนพิษณุโลก เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
ซอยอารีย์สัมพันธ์ ถนนพระราม ๖
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔๒๒ อาคาร ปปช. ถ.พญาไท (เชิงสะพานหัวช้าง)
เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๑๒๔ อาคารพญาไทพลาซ่า ชั้น ๒๗ ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท
เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

บรรณานุกรม

- โคทม อาริยา, สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. ๒๕๕๐) หมวดยกองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ เรื่องที่ ๑ **คณะกรรมการการเลือกตั้ง**. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของคुरुสภา, ๒๕๕๔
- คณะกรรมการการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและประชาสัมพันธ์ (ตามประกาศสภาร่างรัฐธรรมนูญ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและ การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๖), **สรุปสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)** สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- คณะกรรมการวิสามัญบัณฑิตกเจตนาธรรมณ์ จดหมายเหตุและตรวจรายงานการประชุม สภาร่างรัฐธรรมนูญ **“เจตนาธรรมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”** สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- คณะผู้จัดทำหนังสือองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญและองค์การส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง, **องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญและองค์การส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง**. ๒๕๕๕
- ชูเกียรติ รัตนชัยชาญ, สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. ๒๕๕๐) หมวดยกองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ เรื่อง ๒ **ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา**. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของคुरुสภา, ๒๕๕๔
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ **ราชกิจจานุเบกษา**
เล่ม ๑๑๔ ตอนที่ ๕๕ ก วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๐

พระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๙๔ **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม ๗๒
ตอน ๖๗ ก. วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๙๔

พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓
เล่ม ๑๑๗ ตอน ๑๑๔ ก. วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๓

วงศกร ภูทอง และพงศกร ใจแก้ว **๔ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ.**
กรุงเทพฯ : เจริญรัฐ การพิมพ์, ๒๕๔๖

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, **องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่ง**
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๕

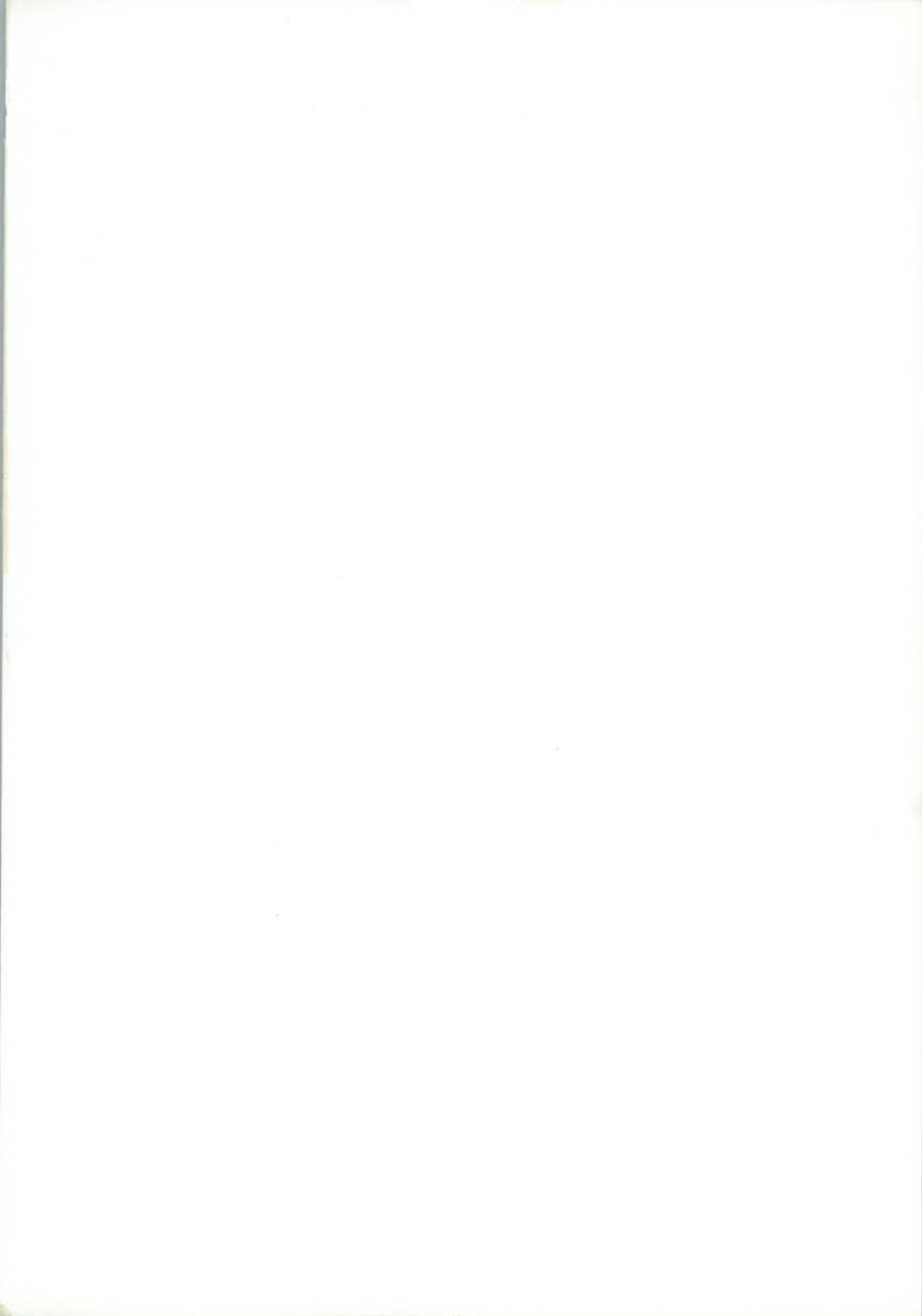
สมคิด เลิศไพฑูรย์, สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(พ.ศ. ๒๕๕๐) หมวดองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ เรื่อง ๔
การตรวจเงินแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของคุรุสภา,
๒๕๕๔

สุรพล นิติไกรพจน์, **คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต**
แห่งชาติกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ.
กรุงเทพฯ : วิญญูชน, ๒๕๔๗

เสนีย์ คำสุข “วิเคราะห์มิติประชาธิปไตยของไทย รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐
เปรียบเทียบกับ พ.ศ. ๒๕๕๐” รัฐสภาสาร เดือนเมษายน ๒๕๕๐

รุ่งอรุณ สังข์สวณ “การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติในประเทศไทย” รัฐสภาสารเดือนเมษายน ๒๕๔๓
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

- วิรัตน์ เนยสูงเนิน “เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในการจัดตั้ง
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” รัฐสภาสารเดือน
สิงหาคม ๒๕๔๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- ไพโรจน์ โพธิ์ไสย “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” รัฐสภาสาร
เดือนมกราคม ๒๕๔๔ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทน
ราษฎร
- ดร.ปัญญา อุดชาชน “องค์การตามรัฐธรรมนูญ” รัฐสภาสารเดือน
พฤศจิกายน ๒๕๔๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ “สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ” รัฐสภาสารเดือน
เมษายน ๒๕๔๖ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- <http://www.ect.go.th/thai/organization.htm>
- <http://www.nccc.thaigov.net/nccc/office.php>
- <http://www.oag.go.th/AboutOAG/history.jsp>
- http://www.ombudsman.go.th/about__history1.asp?id=100001
- http://www.parliament.go.th/news/news__detai1.php? prid=4284
- <http://www2.nesac.go.th/nesac/th/about history.php?myLeft Menu=1>
- <http://www.kabin.ago.go.th/attorhistory.htm>
- <http://www.ago.go.th/about.ago/history.html>
- <http://tosaporny.blogspot.com/2007/10/blog.post.html>
- <http://www.pub.law.net/artic/e/aco102>
- <http://www.schq.mi.th/privilege.htm44.html>

จัดทำโดย กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์
พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://www.parliament.go.th>